

บทที่ 1

บทนำ

ปัญหาเกี่ยวกับและขาเจ็บในโคนมเป็นปัญหาที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากรองลงมาจากปัญหา ระบบสืบพันธุ์และปัญหาเต้านมอักเสบ ซึ่งส่งผลกระทบต่อเกษตรกรและโคนมในด้านแรงงาน สวัสดิภาพสัตว์ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งผลกระทบต่ออัตราการลดลงของปริมาณน้ำนม⁽¹⁻⁴⁾ การเพิ่มจำนวน โคคัดทิ้ง^(5, 6) และปัญหาในระบบสืบพันธุ์^(1, 7-9) ซึ่งเป็นส่วนสำคัญต่อการสูญเสียทางเศรษฐกิจ⁽¹⁰⁻¹²⁾ ถึงแม้ปัญหาเกี่ยวกับและขาเจ็บในโคนมจะเป็นปัญหาที่สามารถพบได้ทั่วไปภายในฟาร์มโคนม แต่ เกษตรกรส่วนใหญ่ยังคงให้ความสำคัญต่อปัญหาดังกล่าวไม่มากนัก^(11, 13, 14) เนื่องจากผลกระทบของ ปัญหาเกี่ยวกับและขาเจ็บในโคนมส่วนใหญ่จะเห็นผลในระยะยาว จึงทำให้เกษตรกรมองเห็นปัญหาจาก ผลกระทบเหล่านั้นได้ไม่ชัดเจนเท่ากับปัญหาของระบบสืบพันธุ์และปัญหาเต้านมอักเสบ อีกทั้ง เกษตรกรส่วนใหญ่ยังมีความรู้ความเข้าใจในปัญหาเกี่ยวกับและขาเจ็บของโคนมไม่เพียงพอ และบาง พื้นที่ในประเทศไทยยังขาดแคลนผู้มีความชำนาญด้านการดูแลสุขภาพโคนมที่มีปัญหาดังกล่าว จึง ทำให้ฟาร์มโคนมในประเทศไทยยังคงมีปัญหาเกี่ยวกับและขาเจ็บอยู่เป็นจำนวนมาก

กีบของโคนมเป็นอวัยวะสำคัญในการรองรับแรงกระแทกที่เกิดจากการลงน้ำหนักตัว ประกอบกับเป็นอวัยวะที่ต้องมีการสัมผัสกับปัจจัยมากมาย อาทิเช่น การยืนบนพื้นคอกที่แข็ง การ สัมผัสกับความชื้นแฉะ และการที่มแท่งของสิ่งมีคม เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ปัญหาเกี่ยวกับและขาเจ็บในโค นม จึงพบว่ากว่าร้อยละ 88 มีสาเหตุมาจากการมีวิการที่กีบ และอีกร้อยละ 12 มีสาเหตุมาจากการมี ความผิดปกติที่ผิวหนัง กล้ามเนื้อหรือกระดูกบริเวณขาของโคนม⁽¹⁰⁾ จึงสามารถที่จะคาดการณ์ได้ว่า โคนมที่มีปัญหาเกี่ยวกับและขาเจ็บส่วนใหญ่จะมีสาเหตุมาจากการมีวิการที่กีบเป็นหลัก

การเกิดวิการที่กีบในโคนมมีสาเหตุมาจากหลายปัจจัย โดยสามารถแบ่งปัจจัยในการเกิดวิการที่ กีบในโคนมได้เป็น 3 ปัจจัยหลักคือ 1) ปัจจัยการจัดการอาหาร ได้แก่ การจัดการอาหารหยাব อาหารข้น และแร่ธาตุเสริม จำนวนครั้งในการให้อาหาร โครีคนมต่อวัน ลำดับการให้อาหารหยาบ กับอาหารข้น ปริมาณอาหารข้นที่ให้โครีคนม และภาชนะบรรจุน้ำ เป็นต้น^(10, 11, 15, 16) 2) ปัจจัยที่ เกี่ยวข้องกับตัวโคนม ได้แก่ สายพันธุ์ อายุ ลำดับท้อง สถานะ จำนวนวันรีดนม ประวัติการตัดแต่ง กีบ น้ำหนัก คะแนนร่างกาย คะแนนการเดิน และลักษณะทำยืน เป็นต้น^(10, 15, 17, 18) และ 3) ปัจจัยการ จัดการระดับฟาร์ม ได้แก่ อายุฟาร์ม ระดับการศึกษาของเจ้าของฟาร์ม จำนวนโคนมภายในฟาร์ม ปริมาณน้ำนมเฉลี่ยภายในฟาร์ม รูปแบบการเลี้ยงโคนม ลักษณะพื้นที่เลี้ยงโคนม และลักษณะ

โรงเรือน เป็นต้น^(10, 19, 20) พบว่างานวิจัยในต่างประเทศได้มีการรายงานถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อปัญหาภิบบและขาเจ็บในโคนมหลายฉบับ^(6, 16, 18, 21, 22) แต่ด้วยความแตกต่างทางด้านการปฏิบัติในการเลี้ยงโคนม ภูมิศาสตร์ของแต่ละประเทศ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และระบบการให้คะแนนเพื่อประเมินโคที่มีปัญหาภิบบและขาเจ็บที่แตกต่างกัน จึงส่งผลทำให้ผลงานวิจัยที่ได้ในแต่ละท้องถิ่นมีความแตกต่างกันไปด้วย

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมอยู่เป็นจำนวนมาก โดยเกษตรกรมีรายได้จากการขายผลผลิตที่ได้จากโคนมเป็นหลัก ดังนั้นการที่จะทำให้โคนมมีผลผลิตสูง เกษตรกรจะต้องดูแลโคนมให้มีสุขภาพดี ซึ่งรวมไปถึงการจัดการปัญหาภิบบและขาเจ็บในโคนม แต่ปัจจุบันข้อมูลด้านปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อปัญหาภิบบและขาเจ็บของโคนมในประเทศไทยยังมีไม่มาก⁽²³⁾ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเขตภาคเหนือตอนบน ซึ่งมีภูมิอากาศแตกต่างจากภาคกลาง ดังนั้นหากสามารถทราบปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อปัญหาภิบบและขาเจ็บในโคนมของประเทศไทยได้ และสามารถนำมาใช้ควบคุมการเกิดปัญหาภิบบและขาเจ็บของโคนม ก็จะเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่ช่วยทำให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในประเทศไทยมีรายได้ที่เพิ่มมากขึ้น

1.1 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.1.1 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับวิการภิบบของโคนมในเขตจังหวัดเชียงใหม่และลำพูน

1.2 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

1.2.1 สามารถนำข้อมูลปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับวิการภิบบในโคนมไปแนะนำให้แก่เกษตรกรเพื่อนำไปใช้ในการจัดการหรือลดปัจจัยที่ทำให้โคนมมีปัญหาภิบบและขาเจ็บ

1.2.2 เพื่อเป็นฐานข้อมูลเรื่องปัจจัยที่สัมพันธ์กับวิการที่ภิบบในโคนมเขตจังหวัดเชียงใหม่และลำพูน